

ע.ע.

פרוטוקול מס' 3/11

מישיבת ועדת העבודה

מיום ד', כ' בטבת תשי"ט - 31.12.58 - בטעה 8.30

בכור:

חברי הוועדה: ע. גוברין - היו"ר

- ב. אידלסון
- י. אלמוגי
- ט. ארם
- ש. גבה
- י. כהן
- ח. למדן
- י. קרגמן
- א. רימלט
- י. דיפתין
- א. שוטסק

מוזמנים:

- ט. נמיר - שר העבודה
- פ. רוזן - שר המשפטים
- י. אבידר - המנהל הכללי של משרד העבודה
- ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלת-ישראל
- ד. רוזוליו - נציב שירות המדינה
- ד. אריאן - סגן נציב שירות המדינה
- י. אלוני - טמונה על תקנות ותנאי עבודה
- ט. גלס - כנציבות שירות המדינה
- טעם משרד המשפטים

סדר-היום:

1. הודעת שר-העבודה על מצב השיכון בקשר עם העלייה.
2. דיון בחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1958.

היו"ר ע. גוברין:

פותח את הישיבה.

כאשר דנו בבעיות השיכון, סיכמנו שחוזר לנושא זה לאחר שיובררו הבעיות החקציביות, מאז חלו שינויים מפתיעים בממדי העלייה, וכמה חברים בוועדה שאלו אותי איך מתאימות תכניות השיכון ששמענו עליהן לפני בחודש עם המספרים החדשים של העלייה, על-כן הזמנתי את שר-העבודה ואת המנהל הכללי של משרד העבודה, על-מנת שימסרו לנו פרטים בענין זה.

הוראות שר-העבודה על מצב השיכון:

שר העבודה מ. נמיר: אע"פ שעברו רק שבועיים - שלושה שבועות מאז מסרו מנהל משרד העבודה ואגודת השיכון, חלו בהן שינויים בגלל השינויים במסדי העליה. שינויים חלים יום יום, וזה שאני מוסר היום עלול להשתנות בעוד חודש ימים, כי הגורם החשוב של העליה נסדיו לגמרי בלתי תלויים בנו. בתחום זה מתרחשות תמורות מהירות ביותר, לצת-עתה בכיוון של הגדלת מספר העולים. אנו עלולים לעמוד בפני הפתעות נעימות מבהינת מסדי העליה, כשם שבאחו הימים היא עלולה גם להיפסק.

כיום המצב הוא כדלקמן: מספר העולים שהגיעו לארץ במשך חודש דצמבר עובר בהרבה על המסוער - למעלה מ-5,500, וגם היום יבוליים להתווסף מאות אחדות, משמע, ב-40% יותר מאשר חשבנו לפי האהבה של 40 אלף לשנה למסדת שיכונים דרושות כ-1800 יחידות דיור. מתוך ההגתה המקובלת כ-20% מהעולי מסתדרים בכוהות עצמם או אצל קרובים, אנו זקוקים ל-1400 יחידות דיור. כזה אנו מקשיבים את הרוזנה של יחידות בנייה שעמדה לרשותנו לקליפת העולים החדשים ינואר-מרס 1959 לפי חישוב של 40 אלף עולים בשנה.

אם העליה בהודשי ינואר-מרס תימשך בקצב של 5000-6000 עולים לחודש, תידרשנה לפחות 4000 יחידות דיור לאי-בלוט. לרשותנו תעמודנה במשך חדשי ינואר-מרס 2500-5000 יחידות דיור, בגלל אהנו מסויים של מבנים ארעיים. עקב הקצב המהיר בעליה יהיה עלינו להוסיף ולבנות במשך שלושת החודשים האלה גם כ-1000 יחידות דיור של אונטסטובים ובניית פנן. מבחינה כספית עולה יחידת דיור כזאת לא פחות ממבנה קשה, והיינו מעריכים בתי קבע בבנייה קשה, אולם מבחינת מהירות הבנייה אין שום אפשרות להדביק את קצב העליה, ויש להביא בחשבון שאנו נמצאים בחורף. מבנים אלה יהיו דו-משפחתיים על שטח של 32 מ"ר עם חדרי השירותים בתוך הדירה. את כל האונטסטובים נבנה באזורים המאוכלסים ואת בתי הקבע בבנייה קשה באזורי הפיתוח, גם מפני שדירה טובה יותר היא גורם מושך וגם מפני שהיושר מחייב להקים שיכון משוכלל יותר למי שהולך למקום קשה יותר.

החל מחודש אפריל יעמדו לרשותנו באזורי הפיתוח ובהתישבות המושבות והקיבוצית 1000-1400 יחידות דיור, שניתן יהיה לאכלסן עם גמר בנייתן במשך מספר חודשים. כדי להבטיח קליטה של 5000 עולים לפחות בארץ, יהיה עלינו לבנות באזורי הפיתוח 1000-1500 יחידות דיור בבנייה מזורזת או בבתי קבע באזורי הפיתוח.

בנייה מזורזת, פירושה - בנייה של בתים בני קומה אחד, שניתן לבנותם במשך שלושה חודשים גם בתנאי החורף. הבתים יהיו דו-משפחתיים ובמקרים יוצאים מן הכלל יהיו גם בתים בני ארבע דירות. היינו רוצים לבנות רק בתים דו-משפחתיים, אולם אם יחייבו זאת קצב העליה, התנאים הסוציו-פזיים או תנאים אחרים, נבנה גם ארבע דירות בבית בן קומה אחת. בניית בתים בני קומות נמשכת זמן רב יותר.

כדי להבטיח שיכון לעולים בחדשים מאי-יוני-יולי, נתחיל ביד בבנייה של 3000 יחידות דיור, ועל-כך נבד'הנענו להסדר עם שר האוצר.

כל מה שאמרתי לגבי השנה הבאה זה הלק מהתכנית להפעלת 10,000 יחידות דיור לעולים לפי הצעת התקציב ל-1959/60. באופן מקביל תבוצענה, איפוא, שלוש פעולות: 1. 3,000 יחידות דיור בבניית קבע בכל אזורי הארץ; 2. 1000-1500 יחידות בבנייה קשה מזורזת באזורי הפיתוח; 3. 1000 בתי אונטסטובים וספן במרכז הארץ. אם מספר העולים יעלה בהרבה גם על המסוער עתה, יהיה הכרח לשנות את התכנית.

ההוצאה ליחידת דיור לעולים היתה עד עתה כ-6000 ל"י בממוצע, כ-10,000 ל"י באילת וכ-4000 ל"י במקומות אחרים. לשם קימוצים יחולו שינויים בגודל הדירה, ברמתה ובגמר הפיתוח, וע"כ תהיה ההוצאה ליחידת דיור כ-5000 ל"י בממוצע. אנו נאלצים לעשות זאת כל עוד נמשכים חדשי החורף, כדי לא להשאיר אנשים ללא קורת-גג.

אשר לתכנית ברוח היסודל מעבדות הצריפוניים,
פסקו שמועות כאילו אנו עומדים להפסיק, לדגל העליה, את הניסוי בייצור
התכנית להיסודל מעבדות הצריפוניים. אנו רוצים להודיע שגם לשמועות
אלו כל יסוד, מע"פ שהמעטפה הכספית בעשית קשה מיום ליום.

את התכנית להיסודל המעבדות קבענו בשנת 1958.
צריכים היינו לגפור את ביצועה בסוף השנה התקציבית 1961. עד עתה
אובחנו כבר 3000 משפחות. צריפונייהן פורקו והן שוכנו בסילוני קבע.
3000 דירות בשביל תושבי המעבדות במצאות גבנייה, ביחד - 6000 יחידות
דיוור. מעודפי התקציב של השנה הזאת והצעות הגבנייה לשנת התקציב הגנה
נוכל לבנות כ-4000 יחידות דיוור נוספות למעבדות, בזה כ-20% לתושבי
בתיא מתמוטטים ולשארית יושבי הברזנים.

יוצא, איפוא, שעד סוף 1959 נבנה כ-10.000
יחידות דיוור בשביל המשפחות המתגוררות עכשיו במעבדות צריפוניים, נוסף
לכמה מאות במעבדות ברזנים, כולל כמה מאות משפחות בבתיא מתמוטטים,
כלומר, עד סוף 1959 תוגשם 50% של התכנית.

אין שום יסוד לסברה על הפסקה או פגיעה חמורה
בתכנית היסודל המעבדות עקב העליה. כפובן שהכל תלוי בכסף, אבל ענין
הכסף חל על כל סעיפי הפעולה.

דיון בחוק שירות המדינה (מינויים) חשי"ט-1958:

היו"ר ע. גוברין:

אני מציע שנדון על הצעת החוק
סעיף-טע"ה.

י. ריפתין:

אם ברצוננו לשמוע את נציגי איגוד
עובדי המדינה, עלינו לעשות זאת לפני
הדיון בהצעת החוק סעיף-טע"ה.

היו"ר ע. גוברין:

איגוד עובדי המדינה עוד לא היה מוכן
להופעה בפנינו. אם יהיו לנו הערות
לסעיפים שנדון בהם, נחזור אליהם.

סעיף 1:

סעיף 1 - אושר.

סעיף 2:

ש. כנה:

אני מציע למחוק את פסקה 3. ברור
שחברי הכנסת אינם עובדי המדינה,
ואין צורך לציין שהחוק הזה אינו חל עליהם.

י. ריפתין:

הנא הדין לגבי נשיא המדינה.

ח. כהן:

אילו היינו קוראים לעובדי המדינה
בשם הארצי; כלומר פקידי הממשלה,
לא היתה מתעוררת כל השאלה הזאת, לא היינו צריכים להזכיר את הנשיא,
חברי הכנסת והשופטים, שהם בודאי אינם פקידי הממשלה, הם עובדי
רשויות אחרות שאינן זהות עם הממשלה, אבל הם כולם עובדי המדינה;
גם הנשיא הוא עובד המדינה, גם השר הוא עובד המדינה וגם חברי הכנסת
הם עובדי המדינה - הם מקבלים שכר מקופת המדינה, מאחר שאנו משתמשים
במונח "עובד המדינה", כדי למנוע ספיקות מוטב לציין שהחוק לא יחול
על הנשיא, חברי הממשלה, חברי הכנסת וכו'.

א. רימלט:

צריך לברר קודם מה פירוש המושג "מדינה",
האם זה מושג מופשט, או שזה מושג מסוים.
אי-אפשר להגיד שחברי הכנסת הם עובדי המדינה, מי שמקבל כספים מקופת
המדינה, אינו עדיין עובד מדינה, המדינה יכולה לתת גימלאות, פרסים,
מענקים, אולם מקבליהם אינם עובדי המדינה.

מ. ארם:

לדעתי, חוק זה צריך לחול גם על חיל
המטרה ושירות בת"ה הסוהר, הם גם
כלולים בחוק הגימלאות של עובדי המדינה.

ח. למדן:

הטע"ה הזה טעון תיקון הן מבחינה
היצונית והן לגופו של הענין. צריך
לקבוע שהחוק זה יחול על כל משרת המדינה אם אין חוק אחר חל עליו.
לחברי הכנסת יש חוק נפרד, לנשיא המדינה יש חוק נפרד ולמפקד המדינה
יש חוק נפרד, הטע"ה, כפי שהוא מנוסח, יוצר את הדושה כאילו ניתנה
לאנשים אלה פרבילגיות מיוחדות.

ג. דיפתין:

אין ספק בזה שאין כל שייכות לחוק זה לענין נשיא המדינה וחברי הכנסת. חוק זה נקרא בשם "חוק שירות המדינה (מינויים)", ויש הבדל מהותי בין נבחרים העם לבין ממונים, ועל כן אני מציע למחוק את הפיסקאות (1) ו-(3). כדי שלא ייווצר רושם שקיים הפקר לגבי סוגים אלה, צריך לציין באופן ברור שלגביהם קיימים חוקים אחרים.

ש. בנה:

המשמעות המשפטית של עובר היא, שהוא נותן שירות ומקבל תגמול. משמעות זו איננה יכולה לחול על חברי כנסת.

ח. כהן:

הפרזומפציה היא שנשיא המדינה וחברי-כנסת אינם מקבלים מקופת המדינה תשלום חינוך, אלא נותנים תמורה. אני יכול להבין - ואני מוכן להסכים ולהצדיק - את ההטוטים של חברי הוועדה לומר בפה-על-פה של חברי הכנסת וגם נשיא-המדינה הם עובדי המדינה וצריך סעיף מיוחד כדי להוציאם מתחולת חוק זה. אם זה יותר יפה בעיני הוועדה, אני מוכן לומר אותם הדברים במלים אחרות: "חוק זה לא יחול על נבחרים ועל עובדים שעל מינויים דן חיקוק אחר". אינני יודע אם בניסוח זה נשיג את המטרה השלימה, אינני בטוח כרגע זה אם באמת יש לנו חיקוקים מיוחדים לגבי מינויים של כל האנשים הנזכרים בסעיף. אמנם אפשר לתקן זאת ע"כ, שיחד עם הגשת חוק זה לאישור הכנסת נגיש הצעות חוקים לגבי מינויים של האנשים הנזכרים בסעיף ושחזק אחר אינו דן בזה, אלא שאני חושב כי הבהירות והפשטות מסבול סבך.

ד. רוזנליין:

כמדומני שפשטות הניסוח המוצע יכולה לצאת בהפסד של השאר. סוגים מיוחדים של עובדי מדינה במצב חיקוק אחר קיימים עתה לגביהם. לגבי עובדי הרפואה והדואר יש חיקוק על מינויים מימי המנדאט. כן קיים חיקוק על מינויים של עובדי לשכת סגן המדינה. אם נקבל את הפורמולה הזאת, באופן אוטומטי לא ייכנסו עובדים אלה למסגרת החוק המוצע.

ברצוני להפנות את תשומת לבכם לסעיף 42 האומר: "לא ינהגו עובדי לפי הוראות כל-דין אחר בדבר קבלת אדם לשירות המדינה, פרט לחוק זה ולחוק ארגון התעסוקה, תשי"ט-1958". אם נקבל את הצעת חברת-הכנסת למדן, תהיינה סתירות בחוק. על כן, אני מציע להשאיר את הפירוט המוצע.

מ. ארם:

בקשר לסעיף קטן (4), לגבי שופט, דיין וחבר בית-דין שרעי יש חוק ישראלי, ורק לגבי חבר בית-דין נוצרי השאירו את "דבר המלך בסודעתו", דבר הפוגם בצורה האטטתית.

ח. כהן:

שאלה זו התעוררה לא פעם בוועדת החוקה, חוק ומשפט, והוחלט בה לכתוב את "דבר המלך בסודעתו" במרכאות כפולות, כדי לציין שזהו שם שידשנו, אולם אני מוכן להשמיט את ציון כל החוקים המפורטים בפיסקה זו.

מ. גלס:

במקרה זה עלולים להתעורר כל מיני חילוקי-דעות, בשפה הלא-משפטית מבנים כשופטים אנשים שונים גם כאשר אינם שופטים, ישנם אנשים דנים בעלי תפקידים שיפוטיים במדינה שקוראים להם "שופטים" והם אינם שופטים.

ח. כהן:

חוק זה לא חל עליהם.

ס. גלס:

אולם יכולה להיות עילה להתחמקות מהוראות חוק זה.

הנחלט לנסח את פסקה (4) כדלקמן:
"שופט, דיין, חבר בית דין שרעי וחבר בית דין דתי נוצרי, שיש להם סמכות שיפוטית כדין".

היו"ר ע. גוברין:

אני רוצה שיהיה ברור, כי חוק זה אינו חל על העובדים האזרחיים בצה"ל, עניינם נוגע לאיגוד המקצועי.

א. שוסטק:

אני מתנגד למחיקת הפירוט בסעיף 2. אני רואה הגיון רב בזה שמציינים כי חוק שירות המדינה (מינויים) אינו חל על הסוגים המפורטים.

היו"ר ע. גוברין:

אני תומך בעמדתו של חבר-הכנסת שוסטק. אע"פ שמדובר בחוק מינויים, דוקא מבחינת חוק הכנסת, חוק חברי הכנסת, חוק הנשיא וחוק מבקר המדינה, אינו רוצה שמחר יוכל איזה עורך-דין לטעון שהחוק חל עליהם, מכיון שהם לא הוצאו מתחולתו. סעיף זה מחזק את חוק חברי הכנסת, וחוק הנשיא וחוק מבקר המדינה. הוא קובע בצורה מכובדת שחוק זה אינו חל עליהם.

א. שוסטק:

אני חושב שהפירוט חייב להיות לא רק בחוק זה, אלא גם בחוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים). איננו מקבלים עכשיו חוק כללי של שירות עובדי המדינה, אנחנו מקבלים מגילות שונות של חוק שירות המדינה, ויכול להיות שיבואו חוקים אחרים שלגבם יהיה נחוץ הפירוט הזה.

א. רימלט:

שירות המדינה הוא תרגום של Civil Service שאיננו כולל נבחרים, המדובר במעמד פקידות הממשלה, שהנבחרים מחליטים עליהם, קובעים את שכרם, חולשים עליהם באופן תיאורטי, ואי-אפשר לערוב אותם.

ב-5 נגד 4 קולות נתקבלה ההצעה
לשנות את נוסח סעיף 2.

י. ריפתין:

לפי שעה לא נתקבל הנוסח שבהצעת החוק. אשר לנוסח החדש - עוד נדון בכך.

היו"ר ע. גוברין:

אם כן, אני מבטל את ההצעה.

ח. כהן:

אי-אפשר להצביע על מחיקת הסעיף מהכנסת סעיף אחת במקומו, קבלי להציע את תוכן או נוסח הסעיף שמציעים להכניס.

י. ריפתין:

הצעת היתח - והבינותי שזו היתה גם הצעת חבר-הכנסת גבא - למחוק את המלים: "נשיא המדינה" ו"חברי הכנסת". בגלל עובדה מצערת שלא רק שאין אצלנו קונסטיטוציה, אלא קיימת אצלנו אידיאולוגיה נגד קונסטיטוציה, מישהו יכול להעלות על הדעת שנבחר הוא פקיד המדינה, אלו דברים בחוק פקיד המדינה.

י. כהן:

אני מתפלא על יו"ר הוועדה שנוחץ לבטל את ההצבעה. אני חושב כי כל אלה שהצביעו בעד הצעת היועץ-המשפטי, הצביעו בעד תוכן ההצעה. את הנוסח אפשר עוד לבדוק. על כן, אני מציע לא לבטל את ההצבעה.

סתוך הייבוח שהזנהל, נדמה לי שחסרה בחוק הגדרה של המושג "שירות המדינה". זוהי נקודת היסוד לבעיה שאנו דנים בה.

היו"ר ע. גונברין:

אני מתפלא על גישתו של חבר-הכנסת ריפתין. אינני רואה אי-כבוד או פגיעה בכך שחברי הכנסת עובדים בשירות המדינה.

י. ריפתין:

אולם הם אינם פקידי הממשלה.

א. שוסטק:

אני מציע לדחות את ההצבעה על סעיף זה לשבוע הבא.

ה. כהן:

במקרה שהנוסח אשר הצעתי לא יתקבל, יש לי הצעה אלטרנטיבית: "חוק זה לא יחול על אלה: 1. הנבחרים; 2. עובדים שבמסגרתם דן חיקוק אחר; 3. הנמנים עם הכוחות המדיניים של צבא-הגנה לישראל או משרתים בשירות מילואים; 4. הנמנים עם חיל המשטרה או עם שירות בת-הסוהר".

י. ריפתין:

אינני רואה כל פחיתות בכבוד בזה שמישהו הוא פקיד ממשלת-ישראל, להיפך, זהו כבוד גדול לשרת את מדינת ישראל, אולם אני חושב שאם מערבבים שירות מסוג זה עם משרת נשיא המדינה, שהוא נבחר ע"י העם, יש בזה פגיעה בנשיא המדינה. אין לחוק זה שום שייכות למעמדו של נשיא המדינה ולמעמדו של נבחר העם.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני מסכים לנוסח של היועץ המשפטי, אם כי אני מעדיף את הנוסח שבהצעת החוק. בענין זה אני לומר תמים דעים עם חבר-הכנסת שוסטק. מכל מקום, אין כל הגיון להבחין בין נשיא המדינה וחברי הכנסת מצד אחד, לבין חברי הממשלה, מצד שני. הנוסח המוצע בהצעת החוק ברור יותר לקורא הפשוט.

הוחלט לדחות את ההצבעה על סעיף 2.

סעיף 3:

ש. בבה:

האם לפי נוסח הסעיף, במקרה שהממשלה לא תקבע את הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה, יחולר עליו הוראות סעיף 12 הדרן במינוי מנהלים כלליים, או הוראות סעיף 40 הדרן בחוזה מיוחד, או הוראות סעיף 24 הדרן בבחינות?

כעת הקריאה הראשונה של הצעת החוק טעון כמה מחברי הכנסת שיש להסתיר את כל בעיית היועץ המשפטי, האם יכול שר-המשפטים למסור לנו הודעה בענין זה, או שהממשלה עומדת על הנוסח המוצע?

י. ריפתין:

התברר לי שליועץ המשפטי יש סמכות משפטית עצומה, ואינני חושב כי הנוסח המוצע מתאים לגבי סמכות כה רחבה.

לגבי עצם ההגדרה, אני חושב כי הממשלה צריכה להיות מעוניינת לשתף את הכנסת בקביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי; יש להעלות את דרגת המינוי לפרוצידורה גבוהה יותר ולקבל לכך איזו סמכות פרלמנטרית.

א. שוטט:

אינני רואה בכלל מקום למעיף הזה בחוק. אין זה מינוי של עובד מדינה. המדובר ביועץ משפטי לממשלה, ולא למדינה, וצריך להשאיר זאת לסמכותה של הממשלה. יכול להיות ויכוח אם הממשלה חייבת להגיד מה הפרוצידורה שלפיה היא רוצה למנות יועץ משפטי בשבילה, במידה שהממשלה לא אומרת זאת, אין זה נוגע לדיון בחוק שירות המדינה. יתכן שיש צורך להביא חוק מיוחד בענין היועץ המשפטי לממשלה-ישראל, אינני יודע איך זהוג הדבר במדינות אחרות, אני יודע שבחקרפת המנדאט היתה משרה כזאת, ואינני יודע אם היה זה יועץ משפטי לנציב העליון, או שהיתה זו סמכות כמעט שווה לסמכות היועץ המשפטי, גם הממשלה מודה בכך שתנאי מינויו של היועץ המשפטי הם מיוחדים במינם, לשם מה להכניס מעיף-כה מעורפל בענין זה? אני מציע למחוק את המעיף, ואם הממשלה רוצה שגם בענין מינויו של היועץ המשפטי תהיה לה סמכות בחוק, עליה להביא בענין זה חוק מיוחד.

שר המשפטים:

ליועץ המשפטי יש סמכויות רבות לפי חוקים רבים, רובם חוקים מתקופת המנדאט, אולם גם הכנסת הוסיפה ליועץ המשפטי סמכויות שלא היו בידיו אפילו בתקופת המנדאט. לפעמים, כאשר עמדה השאלה אם להעניק סמכות מסויימת לשר-המשפטים או ליועץ המשפטי, בדרך-כלל העדיפה הכנסת להעניק אותה ליועץ-המשפטי, מתוך הנחה שהוא מעורב פחות בעניינים פוליטיים, הוא לא איש מפלגה, רוב הסמכויות האלו הן לא שיפוטיות, כי אם מעיף שיפוטיות, ז.א. בשימוש בהן דרוש שיקול משפטי, אם כיהתוצאה איננה פסק-דין. אחת הסמכויות החשובות ביותר שיש ליועץ המשפטי היא - עיכוב משפטים. ליועץ המשפטי יש הסמכות הגדולה להעמיד כל הליון משפטי, אפילו לאחר שהם שפט כבר הוגש, אפילו בדרגות גבוהות יותר, ועודפי הדיון אינם מהססים להטריד את היועץ המשפטי בבקשות להעמיד משפט לאחר שהוא כבר הוגש, וכמובן בשלבים מוקדמים יותר.

הויכוח הזה אינו נוגע לחוק זה; כפי שאיננו יכולים להתווכח על תפקידי מנהלים כלליים אלא דק על אופן מינויים, איננו יכולים להיכנס עכשיו לויכוח על סמכויות היועץ המשפטי. אפילו ההצעה המרחיקה לכת, כי מוטב שהיועץ המשפטי יתמנה ע"י הכנסת כפי שמתמנה מבקר המדינה, איננה שייכת לחוק זה. אפשר להציע חוק מיוחד על מעמד היועץ המשפטי, אולם שינויים במעמד היועץ המשפטי יחייבו שינויים בחוקים רבים. היועץ המשפטי בתקופת המנדאט היה, כמובן, כפוף לנציב העליון, אבל היו לו אותן הסמכויות שיש כיום ליועץ-המשפטי. זהו מוטב שקיבלנו בירושה מתקופת המנדאט.

היועץ המשפטי הוא היורם-יפקיד שר-המשפטים יכול לפטרו. אם חוק זה לא יחול עליו, ארגון עובדי המדינה לא יוכל אפילו להתערב.

א. שוטט:

הארגון המקצועי אינו יכול להתערב גם במקרה של פיטורי מנהלים כלליים.

ע.ע.

שר המשפטים:
מעמדו של היועץ המשפטי הוא כה מיוחד במינו, שצריך להיות ברור כי לא יתכן שהוא יתמנה ע"י מברז או בחינות, דרושה בחירה ספציפית, וגם פיסורי היועץ המשפטי אינם יכולים להיות לפי חוק זה.

ש. בבה:
לפי הנוסח המוצע, אם הממשלה לא תקבע את הדרכים והתנאים למינויו של היועץ-המשפטי, יחולו עליו הנוראות חוק זה.

ב. אידלסון:
דוקא בעקבות הויכוח על מעמדו של היועץ-המשפטי, רצוי שהסעיף הזה יהיה בחוק הנוסח המוצע קובע שלא שח מסויים אלא הממשלה תמנה את היועץ המשפטי. הייתי מציעה לנסח את הסעיף כדלקמן: "הממשלה קובעת את הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי".

י. ריפתין:
אני מציע להוסיף: "כאישור וועדת החוקה, חוק ומשפט".

א. שוטסק:
אני מציע לקבוע, כי "הממשלה תמנה יועץ-משפטי לממשלה, על פי הצעת שר המשפטים או ראש הממשלה, זהו גם הנוסח המוצע לגבי מינוי מנהלים כלליים".

שר המשפטים פ. רוזן:
הכוונה היתה שמסעיפים 34, 35 ו-36 יחולו גם על היועץ המשפטי, אולם הצעת חברת-הכנסת אידלסון מכסה זאת.

ש. בבה:
אני תומך בהצעת חבר-הכנסת ריפתין, שוועדה של הכנסת תאשר את מינויו של היועץ המשפטי.

היו"ר ע. גוברין:
לדעתי, וועדת העבודה איבנה יכולה להחליט כי וועדה אחרת של הכנסת תאשר את מינויו של היועץ המשפטי, ועל-כן איבני יכול להעמיד את ההצעה להצבעה. אני מבין שאין התנגדות להצעת חברת הכנסת אידלסון למחוק את המלים: "ובמידה שלא קבעתם, יחולו על מינויו הנראות חוק זה".

י. ריפתין:
אני מציע שיו"ר הוועדה ישאל את וועדת החוקה, חוק ומשפט אם היא מוכנה לקבל על עצמה סמכות זו.

ש. בבה:
אני מציע לשאול את היועץ המשפטי.

היו"ר ע. גוברין:
היועץ המשפטי איבנו מייצג את הכנסת. אם הוא סבור כי חשוב שוועדת החוקה, חוק ומשפט תקבע את הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי, יפנה אליה ויקבל את הסכמתה.

ש. בבה:
אני מציע להוסיף את המלים "כאישור וועדת החוקה, חוק ומשפט".

היו"ר ע. גוברין:
איבני יכול להעמיד הצעה זו להצבעה.

ש. בבה:
אעביר את הענין לוועדת הכנסת.

י. ריפתין:
לפי שעה יש ליועץ המשפטי שני תפקידים עיקריים: 1. להיות יועץ משפטי של הממשלה, וזהו תפקיד שהוא בתחום סמכויותיה של הממשלה בלבד; 2. להיות גורם

פעיל בתהליכים משפטיים. בדרך-כלל הנוהג במדינתנו לגבי פונקציות משפטיות הוא להפריד בין הפונקציה האקסקוזטיבית והמשפטית. אם יש משרה במדינה שיש לה סמכות להתערב בתהליכים משפטיים, ולא רק להציע חוקים, יש צורך לקבל את אישור הכנסת לגבי תנאי מינויו. הכנסת מהווה גם גורם בבחירת בית הדין העליון.

אני מוכן להציע שקביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי יהיה באישור הכנסת, אודיע אז במליאת הכנסת שהיו"ר לא רצה להעמיד להצבעת הוועדה את הצעתו שהקביעה תהיה באישור וועדת החוקה, חוק ומשפט.

ב. ארם:
אני מבקש להסביר מה פירוש "הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי".

א. שומטק:
הצטרפתי להצעת חברת-הכנסת אידלסון למחוק את החלק השני של הסעיף, אשר לחלק הראשון, אני מציע את הנוסח שבסעיף 6: "הממשלה תמנה יועץ משפטי, הודעה על מינויו תפורסם ברשומות", אם ישאר הנוסח המוצע בחוק, אציע נוסח זה גם לגבי נציב שירות המדינה ומנהלים כלליים, כי איני רואה כל הבדל ביניהם.

ח. כהן:
הכוונה בסעיף זה היתה, כי יתכן שהממשלה תרצה רוקא בשביל היועץ המשפטי, להבדיל מכל המשרות האחרות שהחוק הזה מדבר עליהן, לקבוע תנאים מיוחדים למינויו, כמו לגבי שופט עליון. יתכן שהממשלה תרצה לקבוע, כי ליועץ-המשפטי יוכל להתמנות, למשל, מי שכשיר לפי החוק להתמנות שופט בית המשפט העליון, ובקריאה הראשונה של החוק נשמעה הדרישה כי היועץ-המשפטי יתמנה לפי אותם התנאים בהם מתמנים השופטים. זוהי מטרת הסעיף הזה, וזה לא חל לא על נציב שירות המדינה, לא על מנהלים כלליים וכו', מפני שלגביהם אין סימני כשירות מיוחדים.

היו"ר ע. גוברין:
חברי הוועדה בבה וריפתין יכולים להביא את תלונותיהם בפני וועדת הכנסת, אינני יכול להעמיד את הצעתם להצבעה גם מתוך הנימוק שיש בה משום שינוי מהותי של החוק.

הוחלט לדחות את ההצבעה על סעיף 3.